

Kaderle İlgili Kavramlar

Kaza ve kader ile ilgili ömür, ecel, rızık ve tevekkül kavramlarını analiz eder. • Başarı, sağlık ve hastalık kavramlarını insanın iradesi ve sorumluluğu bağlamında değerlendirir.

HATIRLAYALIM

- Ömür, canlının doğduğu andan öldüğü ana kadar yaşadığı süredir; ecel ise bu sürenin bittiği andır ve her canlının ömrü sonludur.
- Rızık, Allah'ın (Er-Rezzak) yarattığı maddi ve manevi nimetlerdir; insan rızıkını helal yoldan ve emek vererek kazanmalıdır.
- Tevekkül, gerekli önlemleri aldıktan sonra Allah'a güvenmektir; başarı ise düzenli ve planlı çalışmayla elde edilir.
- Sağlığı korumak ve hastalanınca tedavi olmak insanın sorumluluğudur; Hz. Ömer'in veba salgını kararı kader ile iradeli seçimi gösterir.

1 EŞLEŞTİRME

İfadeleri kaderle ilgili uygun kavramlarla eşleştiriniz.

a 1. ömür	a) Canlının doğduğu andan öldüğü ana kadar yaşadığı süre
b 2. ecel	b) Allah'ın takdir ettiği yaşam süresinin sona erdiği an
e 3. Er-Rezzak	c) Üzerine düşen görevi yapıp önlem aldıktan sonra Allah'a güvenmek
c 4. tevekkül	d) Beden, ruh ve toplumsal ilişkiler yönünden tam iyilik durumu
d 5. sağlık	e) Bütün varlıklara maddi ve manevi rızık bolca veren Allah'ın ismi

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada kum saati benzetmesiyle K ve L kavramları gösterilmiş, yanında ise Ankebut suresi 57. ayete yer verilmiştir. Şemaya göre K ve L kavramları ile ayetin mesajı aşağıdakilerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

K Kumların tamamı:
Doğumdan ölüme yaşanan süre

L Son kum tanesinin düştüğü an:
Yaşam süresinin bittiği an

Ankebut suresi 57. ayet
"Her canlı ölümü tadacak ve sonunda dönüp huzurumuza geleceksiniz."
(Tohum, ağaç, balina, yıldızlar)

A K: Ecel — L: Ömür — Evrendeki bazı varlıkların sonsuza dek yaşayacağı	B K: Ömür — L: Ecel — Her canlının yaşam süresinin sonlu olduğu
C K: Rızık — L: Tevekkül — İnsanın yalnız maddi nimetlerle yaşayabileceği	D K: Ömür — L: Başarı — İnsanın kendi ölüm vaktini belirleyebileceği

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki çalışma kartlarında doğadaki canlıların rızık arayışı ile İslam'ın kazanç ilkeleri karşılaştırılmıştır. Görseldeki bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

Doğada Rızık İçin Çaba
- Kuşların uzak ülkelere göç etmesi
- Balinaların okyanusları aşması
- Arıların uzaktaki çiçekleri bulması
Kaynak: Er-Rezzak olan Allah

İslam'da Kazanç İlkeleri
Helal Yol: Alın teri ve emekle kazanmak (Necm 39: İnsan çabasının sonucunu alır)
Uygun Olmayan: Hırsızlık, şans oyunları, haksız kazanç, tembellik ve dellenmek

A Doğadaki canlılar yaşamlarını sürdürecektir nimetlere ulaşmak için çaba gösterir.	B Rızık asıl kaynağı Allah olsa da insanın gayret göstermesi gerekir.
C İslam'a göre emek vermeden ve başkasının sırtından geçinmek uygun bir yoldur.	D Alın teriyle ve helal yoldan kazanç sağlamak dinimizce övülen bir davranıştır.

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Doğru olan ifadelerin yanındaki D kutusunu, yanlış olanların yanındaki Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Çok uzun yaşayan ağaçların, balinaların ve yıldızların da bir ömrü ve eceli vardır.	☒	☐
Solunan hava, giyilen elbise, ilim ve hikmet gibi nimetler rızık kapsamına girer.	☒	☐
Çaba göstermeden "Rızıkımı Allah verir." diyerek beklemek doğru kader anlayışıdır.	☐	☒
Hz. Muhammed (sav), sahabeye önce devesini bağlayıp sonra tevekkül etmesini öğütlemiştir.	☒	☐
Hastalanan bir kimsenin tedaviyi reddetmesi doğru tevekkül anlayışının gereğidir.	☐	☒

6 BOŞLUK DOLDURMA

Boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz.

zorlukla çabasının veba Sevr dert kibir

1. Necm suresi 39. ayette "İnsan ancak **çabasının** sonucunu elde eder." buyrulurken gayretin önemi vurgulanır.
2. Hicret yolculuğunda Hz. Muhammed (sav) ile Hz. Ebu Bekir güvenlik tedbiri olarak **Sevr** Mağarası'na gitmiştir.
3. İnşirah suresi 5. ayette "Demek ki **zorlukla** beraber bir kolaylık vardır." buyrulurken müminlere ümit verilir.
4. Bedeni ya da zihni rahatsız eden ve sağlığın bozulmasıyla ortaya çıkan duruma halk arasında **dert** de denir.
5. Hz. Ömer, Şam çevresinde **veba** salgını çıktığını öğrenince istişare ederek orduyu Medine'ye geri çevirmiştir.

3 KISA CEVAP

Görselde Hz. Muhammed'in (sav) hicret yolculuğunda izlediği tutum iki aşamalı olarak şemalaştırılmıştır. Bu olayda alınan güvenlik önlemi nedir ve Tevbe suresi 40. ayetteki söz tevekkülün hangi aşamasını gösterir?

Sevr Mağarası'na gidilmesi güvenlik önlemidir; ayetteki söz tedbirden sonra Allah'a güvenmeyi gösterir.

7 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki ayet ve hadis kartlarının kaderle ilgili hangi kavramla doğrudan ilişkili olduğunu ve insana yüklediği sorumluluğu yazarak tabloyu tamamlayınız.

1. Kart - Necm 39-40 "İnsan ancak çabasının sonucunu elde eder. Çabasının karşılığı mutlaka görülecektir."	2. Kart - Nisa 71 "Ey iman edenler! Tedbirinizi alın..." (Önce önlem, sonra Allah'a güven)
3. Kart - Bakara 168 "Yeryüzünde bulunan maddelerin helâl ve temiz olanlarından yiyin..."	4. Kart - Hadis (Ebu Davud) "Tedavi olunuz; çünkü Allah yarattığı her hastalığın şifasını da yaratmıştır."

Ayet ve Hadis Kartı	İlgili Kavram	İnsana Yüklediği Sorumluluk
1. Kart (Necm 39-40)	Rızık ve Başarı	Rızka ve başarıya ulaşmak için emek vermek
2. Kart (Nisa 71)	Tevekkül	Önce gerekli tedbirleri almak
3. Kart (Bakara 168)	Sağlık ve Rızık	Helal ve temiz gıdaları seçmek
4. Kart (Ebu Davud, Tıb, 1)	Sağlık ve Hastalık	Hastalanınca tedavi aramak

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde Hz. Peygamber'in "Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini bilin." hadisinde vurgulanan nimetler ve zıtları şemalaştırılmıştır. Şemada numaralanmış boşluklara gelmesi gereken kavramlar aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

Hadis-i Şerif: "Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini bilin."

İhtiyarlık gelmeden Gençlik	Hastalık gelmeden Sağlık	Fakirlik gelmeden 1 : ?	İşler sıkışmadan 2 : ?	Ecel gelmeden 3 : ?
--------------------------------	-----------------------------	----------------------------	---------------------------	------------------------

- A 1: Zenginlik — 2: Boş vakit — 3: Ecel
B 1: Boş vakit — 2: Zenginlik — 3: Ömür
C 1: Sağlık — 2: Gençlik — 3: Rızık
D 1: Zenginlik — 2: Boş vakit — 3: Hayat

9 KISA CEVAP · DÜŞÜN

Görselde Hz. Ömer'in Ebu Ubeyde'ye anlattığı "verimli yamaç ve kıraç yamaç" benzetmesi gösterilmiştir. Develeri hangi yamaçta otlatırsa otlatırsa Allah'ın kaderi içinde hareket edilmesi, insanın iradesi ve sorumluluğu açısından neyi ifade eder?

Hz. Ömer'in Vadi Benzetmesi: "Bir Kaderden Başka Bir Kadere"

1. Seçenek: Verimli Yamaç
Otu ve suyu bol alan
→ Allah'ın kaderi içindedir

2. Seçenek: Kıraç Yamaç
Kurak ve verimsiz alan
→ Allah'ın kaderi içindedir

İnsan iradesiyle yararlı olanı seçmekle sorumludur; yaptığı bu doğru seçim de Allah'ın kaderi içindedir.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Hz. Muhammed (sav), İslam'ı anlatmaya başladığında yakın çevresinin dahi sert tepkisiyle karşılaşmış ancak tebliğden vazgeçmemiştir. Günümüzde de sporcular, bilim insanları ve öğrenciler hedeflerine yürürken çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu durum kaderle ilgili aşağıdaki ilkelerden hangisini doğrular?

- A Zorlukla karşılaşan kişinin sorumluluğu bırakıp sonucu kadere yüklemesi gerektiğini
B Başarının engeller karşısında yılmadan, sabır ve kararlılıkla çalışarak kazanıldığını
C Engellerle karşılaşmanın o işin hayırsız olduğunu kesin biçimde gösterdiğini
D Çalışma olmadan yalnız dua etmenin hedeflere ulaşmak için yeterli olduğunu

11 SIRALAMA

Görseldeki akış şemasında Hz. Ömer'in Şam yolculuğunda yaşanan veba olayı özetlenmiştir. Bu olaydaki gelişmeleri gerçekleşme sırasına göre 1'den 5'e kadar numaralandırınız.

- 2 Sahabelerle istisare edilerek insanların tehlikeye atılmaması kararının alınması
5 Salgın yeriyle ilgili hadisin bildirilmesi üzerine ordunun Medine'ye dönmesi
1 Hz. Ömer'in Serğ Köyü'nde Şam çevresinde veba salgını çıktığını öğrenmesi
3 Hz. Ömer'in Ebu Ubeyde'ye "Allah'ın bir kaderinden diğerine kaçıyoruz." demesi
4 Verimli ve kıraç yamaç örneğiyle yapılan seçimin de kader içinde olduğunun açıklanması

12 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görselde dört öğrencinin çalışma ve başarı konusundaki tutumları verilmiştir. Kader inancına göre hangi öğrencilerin tutumu doğru bir anlayışı yansıtır?

Kaan: Düzenli antrenman yapıp yarışmayı kazandım; bu başarı Allah'ın lütfudur.	Mert: Sınava hiç çalışmadım; düşük not almam tamamen kötü talhim yüzündendir.
Selin: İlk denememde hata yaptım ama vazgeçmedim; plânlı çalışarak hedefime ulaştım.	Duru: Yarışmada rakibimin hakkını çöneyerek birinci oldum; gerçek başarı budur.

- A Yalnız Kaan ve Selin
B Yalnız Mert ve Duru
C Kaan, Mert ve Selin
D Mert, Selin ve Duru

13 ŞİFRELE KİLEME

İpuçlarındaki kavramları yazınız. Numaralı harflerle Allah'a güvenme kavramını bulunuz.

Hastalanan kişinin doktora başvurarak uyguladığı iyileşme süreci

T E D A V İ

Canlının yaşam süresinin sona erdiği an

E C E L

Hz. Ömer döneminde Şam çevresinde çıkan salgın hastalık

V E B A

Mekkeli muhacirlere yardım eden Medineli müminler

E N S A R

Allah'ın insana verdiği derin kavrayış ve manevi rızık

H İ K M E T

Başarıyı kendinden bilip büyüklük taslama davranışı

K İ B İ R

Doğumdan ölüme kadar geçen yaşam süresi

Ö M Ü R

Kazançta ve beslenmede dinen uygun olma ölçütü

H E L A L

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

TEVEKKÜL

14 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki şemada sağlığı koruma önlemleri ve hastalık anındaki görevler birlikte verilmiştir. Bütün önlemleri aldığı hâlde hastalanan bir kişinin "Tedaviye gerek yok, kaderimde ne varsa o olur." demesi neden yanlıştır? Açıklayınız.

Hastalanmadan Önce Önlem - Helal ve temiz gıdalarla beslenmek (Bakara 168) - Elbiseyi ve çevreyi temiz tutmak (Müddessir 4-5) - Uyku düzeni, dinlenme ve harekete özen göstermek Beden ve ruh sağlığını koruma görevi	Hastalanınca Yapılacaklar - Doktora başvurup tedavi olmak - İlaçları ve iyileşme yollarını takip etmek - Şifayı Allah'tan isteyip dua etmek Hadis: "Her hastalığın şifası yaratılmıştır."
--	--

Sağlık Allah'ın emanetidir; Hz. Peygamber her hastalığın şifasının yaratıldığını bildirerek tedavi olmayı öğütlemiştir.